

Älgbetesskador i tallungskog

Örebro läns västra VFO 2011

På uppdrag av **Sveaskog AB** har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador på tall i Örebro läns västra viltförvaltningsområde (VFO). Liknande inventeringar har genomförts sedan 2007 och sedan några år ingår området som en del i ett större övervakningssystem med syfte att följa skadeutvecklingen i Bergslagens marknadsområde.

Område och metodik

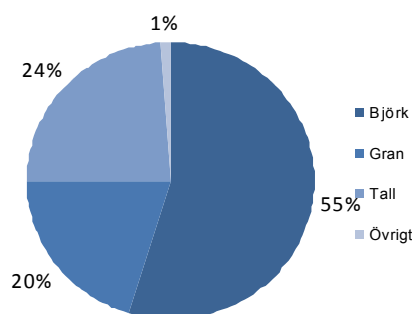
Örebro läns västra VFO är ca 126 000 hektar stort (figur 1) varav ca 51 000 hektar är skogsmark som ägs av Sveaskog.

Inventeringen gjordes på Sveaskogs marker och koncentrerades till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 5 och 15 år gamla. Mätningarna genomfördes i provytor i slumpmässigt utvalda bestånd. Tiden för inventeringen sträckte sig från slutet av maj till början av juni 2011.

Alla stammar, högre än halva beståndshöjden räknades, men skador bedömdes enbart på tall. Varje tallstam i provytorna undersöktes noga med avseende på skador. Skador klassades som färska eller äldre där färsk skada definierades som skada som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppskottsbyte, stambrott och barknag.



Foto: Jonatan Borling



Figur 2. Uppmått trädslagsfördelning i de inventerade ungskogarna 2011.



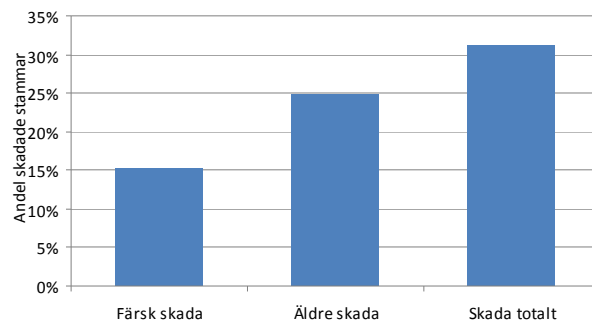
Figur 1. Karta över Örebro läns västra VFO

Tabell 1. Uppmätta skador under fem år.

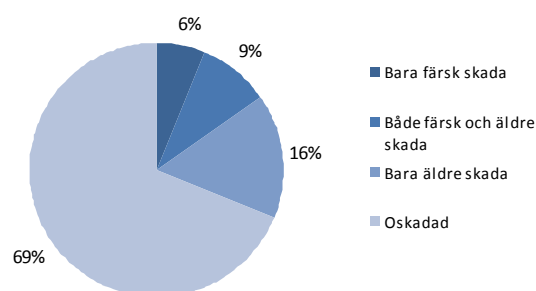
	Färsk skada	Äldre skada	Skada totalt
2007	6%	25%	29%
2008	6%	13%	17%
2009	17%	23%	32%
2010	12%	22%	30%
2011	15%	25%	31%
Medel	11%	22%	28%

Resultat och kommentarer

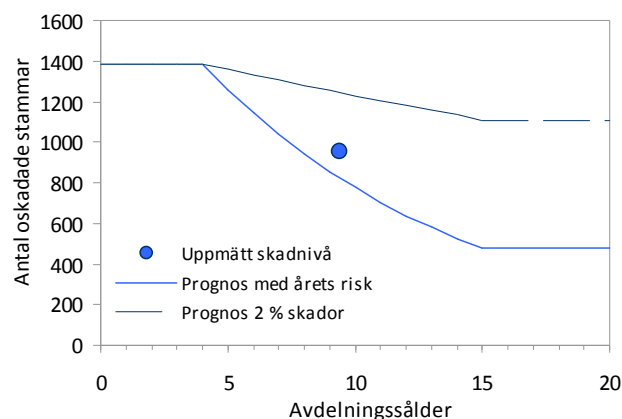
- I de inventerade bestånden utgjorde tall 24% av träden (figur 2).
- Andelen stammar med färsk skada 2011 var ca 15% (figur 3), vilket var betydligt över genomsnittet för Bergslagen (ca 9%) och högre än 2010 års mätning (ca 12%).
- Skadefrekvensen har varierat mellan år men har under de senaste åren stabiliserats på en förhållandevis hög nivå (tabell 1). Detta kan bl a vara orsakat av variationer i snöförhållanden och älgtäthet.
- Andelen stammar med enbart färsk skada var mindre än andelen stammar med både färsk och äldre skador (figur 4). Andelen oskadade stammar var förhållandevis låg, vilket antyder ett långvarigt, hårt betestryck av älg i området.
- De färsk skadorna dominerades av toppskottsbetning (12% av räknade tallstammar), vilket är det absolut vanligaste vid sådana här undersökningar. Stambrott var ytterst sällsynta medan barkgnag återfanns på 5 % av räknade tallstammar. Vissa stammar kan ha flera av skadetyperna.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas under ett år beräknades till 9%. Denna siffra kan användas för att grovt förutsäga hur många stammar man kan förvänta sig är oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall indikerar att den gångna vinterns skadenivå var något högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha drygt 600 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).



Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2011. Vissa träd kan ha både gamla och färsk skador.



Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2011.



Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per hektar och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar antal oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet baserat på årets mätningar.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarrovägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26, Göteborg, Tel. 031-22 30 45